

Nr 96.

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen angående befrielse för chauffören O. R. Jansson m. fl. från skyldighet att gälda vissa skadeståndsbelopp; given Stockholms slott den 8 februari 1935.

Kungl. Maj:t vill härmed, under återopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över kommunikationsärenden för denna dag, föreslå riksdagen att bifalla de förslag, om vilkas avlåtande till riksdagen föredragande departementschefen under punkterna 1:o—3:o hemställt.

Under Hans Maj:ts
Min allernådigste Konungs och Herres frånvaro:

GUSTAF ADOLF.

Henning Leo.

Utdrag av protokollet över kommunikationsärenden, hållet inför Hans Kungl. Höghet Kronprinsen-Regenten i statsrådet å Stockholms slott den 8 februari 1935.

Närvarande:

Statsministern HANSSON, ministern för utrikes ärendena SANDLER, statsråden SCHLYTER, WIGFORSS, MÖLLER, LEVINSON, VENNERSTRÖM, LEO, ENGBERG, EKMAN, SKÖLD.

Departementschefen, statsrådet Leo anför:

1:o.

Hos Kungl. Maj:t har chauffören Oscar Reinhold Jansson i Karlstad anhållit om befrielse från gäldande av honom ådömt skadestånd till telegrafstyrelsen.

Av handlingarna i ärendet inhämtas bland annat följande:

Den 26 maj 1931 ägde å allmänna landsvägen vid Strand i Grava socken av Värmlands län sammanstötning rum mellan en av Jansson framförd per
Bihang till riksdagens protokoll 1935. 1 saml. Nr 96.

sonomnibus och en av linjemontören vid telegrafverket Sven Adolf Örtqvist framförd, honom tillhörig motorcykel med påföljd, bland annat, att Örtqvist ådrog sig sådana skador, att hans högra ben senare måste amputeras ungefär på mitten av lårbenet.

Sedan Jansson av allmän åklagare åtalats vid Mellansysslets domsagas häradsrätt för förseelser vid nämnda tillfälle mot motorfordonsförordningen och vägtrafikstadgan, prövade häradsrätten genom utslag den 1 juli 1932 lagligt döma Jansson till böter för nämnda förseelser samt förpliktade Jansson att, bland annat, till telegrafstyrelsen genast utgiva 1,792 kronor 75 öre jämte fem procent ränta därå från den 5 september 1931 till dess betalning skedde. Beloppet motsvarade vad telegrafstyrelsen till Örtqvist utgivit för lasarettsvård och läkarvård samt såsom sjukavlöning.

Jansson anförde besvär hos Svea hovrätt. Enär Jansson uraktlåtit att, såsom blivit honom förelagt, inkomma till hovrätten med bevis om besvärshandlingarnas delgivning med telegrafstyrelsen, och då icke heller förklaring i målet avgivits av styrelsen, fann hovrätten i sitt den 5 december 1932 givna utslag Jansson hava förlorat sin mot telegrafstyrelsen fullföljda talan. Hovrätten prövade vidare lagligt att, med upphävande av häradsrättens utslag i ansvarsfrågan, ogilla den mot Jansson därutinnan förda talan, varjämte, enär utredningen i målet gäve vid handen, att Örtqvist genom egen ovarsamhet vållat sammanstötningen, samt i målet icke visats, att jämväl Jansson varit vållande till densamma, av Örtqvist i målet förd skadeståndstalan ogillades.

Efter besvär av Örtqvist fann Kungl. Maj:t i utslag den 29 mars 1934 ej skäl att göra ändring i hovrättens utslag, såvitt nu är i fråga.

Jansson har sålunda blivit befriad från såväl ansvar för sammanstötningen som skadestånd till Örtqvist. På grund av nyss omförmälda formfel har däremot frågan om skadestånd till telegrafstyrelsen icke kunnat bliva föremål för prövning av överdomstolarna.

Under hänvisning till angivna omständigheter har *Jansson* anhållit, att de telegrafstyrelsen tillerkända beloppen icke måtte uttagas hos honom.

Telegrafstyrelsen har med skrivelse den 13 april 1934 överlämnat Janssons ansökning och tillstyrkt bifall till densamma.

Statskontoret har i utlåtande den 8 maj 1934 med hänsyn till i detta fall föreliggande omständigheter likaledes tillstyrkt befrielse för Jansson från honom åliggande betalningsskyldighet.

Departements-
chefen.

Då det kan antagas, att Jansson blivit befriad av överdomstolarna jämväl från honom av häradsrätten ådömt skadestånd till telegrafstyrelsen, därest icke förut omförmälda formfel förelupit, finner jag mig böra tillstyrka, att telegrafstyrelsens ersättningsanspråk mot Jansson med anledning av ifrågavarande kollisionsolycka må efterskänkas.

Jag hemställer därför, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva,

att chauffören Oscar Reinhold Jansson må befrias från den ersättningsskyldighet till telegrafstyrelsen, som åvilar honom på grund av Mellansysslets domsagas häradsrätts utslag den 1 juli 1932, samt

att ifrågavarande fordran hos Jansson må ur telegrafverkets räkenskaper avskrivas.

2:o.

Den 17 juni 1932 inträffade å statsbanelinjen Falköping—Vartofta i korsningen med allmänna vägen Falköping—Slutarp sammanstötning mellan en av motorföraren Gustav Arnold Roos i Falköping å banan framförd motordressin med vidkopplad tralla samt en av omnibusägaren J. N. Göthberg å vägen framförd omnibus, med påföljd att två personer erhöles så svåra skador, att de avledos, samt att Roos och Göthberg jämte ytterligare ett flertal personer, som befunno sig på dressinen och trallan, ävensom fordonen skadades. Allmän åklagare ställde Roos och Göthberg under åtal vid Vartofta och Frökinds häradsrätt. Göthberg, som yrkade skadestånd av Roos, instämde järnvägsstyrelsen i målet under yrkande om skadestånd, och järnvägsstyrelsen yrkade skadestånd av Roos och Göthberg. Enligt utslag den 10 juli 1933 fann häradsrätten Roos hava varit vållande till sammanstötningen, enär han vid vägkorsningen ej såsom det ålegat honom nedbringat dressinens hastighet och avgivit föreskriven signal samt därjämte finge anses hava brustit i nödig uppmärksamhet, och prövade förty jämlikt 14 kap. 9 § första stycket strafflagen, jämfört med 4 kap. 1 § samma lag, rättvist döma Roos att för vållande till två personers död undergå fängelse tre månader, villkorlig dom. Göthberg frikändes från ansvar för sammanstötningen. Därjämte innefattade utslaget bestämmelser om skadestånd. Målet fullföljdes till överdomstolarna. Enligt Högsta Domstolens utslag den 1 november 1934 står såväl det Roos ådömda straffet som Göthbergs frikännande fast. I skadestandsfrågan hava, såvitt här är i fråga, Roos och Göthberg förpliktats, vilkendera bäst gälda gitte, att till järnvägsstyrelsen utgiva 2,294 kronor 66 öre samt Roos att därutöver gälda 6,883 kronor 99 öre, varjämte Roos och järnvägsstyrelsen fått sig ålagt att solidariskt till Göthberg utgiva 1,574 kronor 87 öre.

Med anmälan om vad sålunda förekommit har *järnvägsstyrelsen* med skrivelse den 9 januari 1935 överlämnat ansökning av Roos att bliva befriad från såväl den honom genom nyssnämnda utslag ålagda skyldigheten att utgiva ersättning till statens järnvägar som den ersättningsskyldighet, i vilken han i övrigt på grund av ifrågavarande olyckshändelse kunde anses häfta till statens järnvägar. Järnvägsstyrelsen har härom anfört följande:

Roos, som är född den 31 juli 1907, har under tiden fr. o. m. den 10 april 1924 varit anställd vid statens järnvägar såsom ban- och byggnadsarbetare (säsongarbetare). På grund av anställningens natur har Roos under sin anställningstid haft arbete endast under de tidsperioder, då sådant funnits att tillgå och Roos varit i tur att erhålla arbete. Hans löneinkomster från statens järnvägar såsom arbetare, vilka för år 1933 uppgingo till 1,513 kronor 58 öre, torde icke, även om han skulle komma att erhålla fortlöpande anställning, kunna anses förslå till bestridande av andra utgifter än som avse egen samt familjens försörjning (hustru och ett barn). Enligt vid ansökningen fogat intyg är Roos för övrigt i avsaknad av utmätningsbara tillgångar.

Upplysningsvis får styrelsen dessutom meddela, att Göthberg sedan den 4 februari 1934 är i konkurstillstånd och saknar utmätningsbara tillgångar till gäldande av vad honom enligt utslaget åligger utgiva.

På grund av det anförda och då Roos enligt vederbörande distriktsbefäls vitsord, frånsett ifrågavarande försummelse, på ett fullt tillfredsställande sätt fullgjort honom anförtrodda arbetsuppgifter och iakttagit ett nyktert och hedrande uppförande samt då ett kvarstående av ersättningsskyldigheten måste verka nedtryckande på Roos, har järnvägsstyrelsen, under återopande av Kungl. Maj:ts och riksdagens tidigare beslut i ärenden av liknande beskaffenhet, hemställt att Kungl. Maj:t ville hos riksdagen föreslå, att statsverkets här omförmälda ersättningsanspråk må, i vad de rikta sig mot Roos, efterskänkas och fordringarna ur statens järnvägars räkenskaper avskrivas.

Statskontoret har i utlåtande den 18 januari 1935 anfört följande:

Såsom av handlingarna i ärendet framgår äro utsikterna att av Roos, som har försörjningsplikt mot hustru och ett barn, kunna utfå det belopp, varmed han häftar i skuld till statens järnvägar, synnerligen små. Med hänsyn härtill och under erinran tillika, att efterskänkande av ersättningsskyldighet tidigare i åtskilliga likartade fall ägt rum (jfr prop. nr 18, p. 2, och nr 254 till 1934 års riksdag) anser sig statskontoret böra tillstyrka bifall till järnvägsstyrelsens förevarande framställning.

Departements-
chefen.

Vad i ärendet upplysts om Roos' ekonomiska ställning och försörjningsplikt gör det antagligt, att ett fasthållande vid statens järnvägars fordran hos honom skulle vara ändamålslost. Med hänsyn härtill och till de vitsord, som frånsett ifrågavarande försummelse givits Roos, finner jag mig böra tillstyrka, att statens järnvägars ersättningsanspråk mot Roos med anledning av förenämnda kollisionsolycka må efterskänkas.

Jag hemställer därför, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva,

att motorföraren Gustav Arnold Roos må befrias från den ersättningsskyldighet till statens järnvägar, som åvilar honom på grund av omförmälda, den 17 juni 1932 inträffade kollisionsolycka, samt

att statens järnvägars av nämnda anledning uppkomna fordran hos Roos må ur statens järnvägars räkenskaper avskrivas.

3:o.

Natten mellan den 5 och 6 december 1933, då den vid vattenfallsstyrelsens byggnadsarbeten i Vargön anställde kranskötaren Johan Albert Karlsson skulle förflytta en å linbana över Göta älv löpande vagn, förorsakade han genom felmanövrering, att en vid vagnen fästad lina brast, varvid linan och ett hissblock föllo ned och träffade arbetaren J. Karlsson, med påföljd att denne föll i vattnet och omkom.

Omständigheterna vid tillfället i fråga voro icke sådana, att J. A. Karlsson ställdes under åtal. Däremot instämde J. Karlssons änka för egen del och såsom förmyndare för sina två döttrar, födda åren 1919 respektive 1922, vattenfallsstyrelsen och J. A. Karlsson jämte andra till Flundre, Väne och Bjärke häradsrätt med yrkande om skadestånd.

Enligt utslag den 21 december 1934, vilket numera vunnit laga kraft, fann

häradsrätten J. A. Karlsson hava varit vållande till olyckshändelsen samt vattenfallsstyrelsen såsom arbetsgivare stå i ansvar för nyssnämnda felmanövrering. Häradsrätten förpliktade därför J. A. Karlsson och styrelsen en för båda och båda för en att dels årligen utgiva till änkan Karlsson i bidrag till hennes underhåll 250 kronor, räknat från den 6 december 1933, så länge hon lever ogift, och till vartdera av barnen ej mindre 166 kronor 66 öre, räknat från nyssnämnda dag, tills det fyllt 16 år, än även därefter 525 kronor, tills det fyllt 18 år, dels ock till statsverket återgälda dess kostnad i anledning av att änkan Karlsson i målet beviljats förmånen av fri rättegång med 787 kronor 30 öre.

I skrivelse den 24 januari 1935 har *vattenfallsstyrelsen* anført, bland annat, följande:

Då styrelsen otvivelaktigt hade rätt att av J. A. Karlsson såsom ensam vållande till olyckan utfå vad styrelsen nödgats utgiva enligt häradsrättens utslag, hade styrelsen företagit undersökning för att utröna hans ekonomiska ställning. Därvid hade framkommit, att han, som i förenämnda mål åtnjutit förmånen av fri rättegång, i sin för erhållande av denna förmån avlämnade uppgift bland annat uppgivit, att han vore född 1882, att hans inkomst vore omkring 200 kronor för månad, att han icke ägde annan tillgång än en byggnad på ofri grund samt att han vore gift och hade försörjningsplikt jämväl mot två hemmarvarande arbetslösa barn över 16 år, varav en dotter med minderårigt barn. Dessa uppgifter hade bestyrkts av landsfiskalen i Inlands Torpe distrikt. Vidare hade nämnde landsfiskal och ordföranden i Hjärtums sockens fattigvårdsstyrelse utfärdat ett skrivelsen bilagt intyg över J. A. Karlssons ekonomiska förhållanden, utvisande att denne förutom arbetslön av omkring 2,000 kronor för år ägde nyssnämnda byggnad å ofri grund till ett värde av omkring 500 kronor samt att hans två barn delvis vore arbetsodugliga.

Utredningen syntes otvetydigt visa, att J. A. Karlsson nu och för framtiden syntes oförmögen att bestrida honom enligt häradsrättens utslag åvilande betalningsskyldighet, vilken således komme att drabba vattenfallsstyrelsen ensam utan möjlighet att återfå något av honom.

Styrelsen har med stöd av det sålunda anförda hemställt, att statsverkets ifrågavarande fordran hos J. A. Karlsson måtte efterskänkas och få ur räkenskaperna avföras.

Statskontoret har den 30 januari 1935 avgivit utlåtande i ärendet och anført följande:

Såsom av handlingarna i ärendet framginge syntes det icke finnas någon utsikt, att J. A. Karlsson skulle kunna fullgöra oförmälda betalningsskyldighet till vattenfallsstyrelsen. Med hänsyn härtill och under erinran tillika, att riksdagen i ett flertal liknande fall medgivit efterskänkande av statens fordringsanspråk (jfr exempelvis prop. nr 18 p. 2 till 1934 års riksdag och riksdagens skrivelse nr 17) ansåge sig statskontoret böra tillstyrka bifall till vattenfallsstyrelsens förevarande framställning.

Med hänsyn till omständigheterna vid ifrågavarande olycksfall och då J. A. Karlssons ekonomiska omständigheter synas vara sådana, att det icke lärer vara tänkbart att av honom utfå någon del av vad vattenfallsstyrelsen enligt häradsrättens förutnämnda utslag nödgas utgiva, tillstyrker jag bifall till vattenfallsstyrelsens framställning.

Departements-
chefen.

Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva,

att kranskötaren Johan Albert Karlsson må befrias från den skyldighet, som kan åvila honom att ersätta vattenfallsstyrelsen vad styrelsen på grund av Flundre, Väne och Bjärke häradsrätts utslag den 21 december 1934 nödgas utgiva, samt

att ifrågavarande fordran hos Karlsson må ur statens vattenfallsverks räkenskaper avskrivas.

Till vad departementschefen under punkterna 1:0—3:0 hemställt, däri statsrådets övriga ledamöter instämma, behagar Hans Kungl. Höghet Kronprinsen-Regenten lämna bifall samt förordnar, att proposition av den lydelse bilaga till detta protokoll utvisar skall avlåtas till riksdagen.

Ur protokollet:

A. C. F. v. Krusenstierna.